

Познатата и непознатата съдебна власт

Съгласно Конституцията на Република България съдебната власт защитава правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата. Съдебната власт е независима и правосъдието се осъществява в името на народа. При осъществяване на своите функции съдиите, съдебните заседатели, прокурорите и следователите се подчиняват само на закона.

Съдебната власт се схваща като специализирана дейност, която се осъществява от съда, или дейност, свързана с реализиране на правосъдие от органите на съдебната власт-съдилища, прокуратура и следствие. Най-важните и функции се разпознават като: независимост от всички останали власти, спазване на законността, реализиране на правото на гражданите чрез съда и прокуратурата да обвиняват държавни и политически лидери, засилената роля на съдебните заседатели, независимост на следствието, правото на гражданите от адвокатска защита, равенство на всички граждани пред закона и съда и др.

Доколко обаче е позната съдебната власт на младото поколение в България? Колко от нас са запознати, че тя функционира чрез съда, прокуратурата и следствието под наблюдението и контрола на Висшия съдебен съвет, че в основата на съдебната власт стоят съдилищата около които се интегрират всички структури на тази власт? Колко от моите връстници знаят, че в структурата на съдебната власт влизат Върховният касационен съд-осъществяващ висш съдебен надзор и еднакво прилагане на законите от съдебните органи, Върховния административен съд-реализиращ надзор за правилното прилагане на законите в административното правораздаване, апелативните, окръжните, военните и районни съдилища, както и че институцията осъществяваща надзор за законност е прокуратурата, а извършваща разследване по наказателни дела-следствието? Доколко е известно, че от 2012г. в България функционира Специализиран съд за борба с тежката организирана престъпност и корупцията, който също е част от съдебната система? Възнува ли ни въпросът дали прокуратурата и следствието трябва да бъдат част от съдебната система и че все повече се налага мнението, че те трябва да се включат в състава на изпълнителната власт, тъй като затормозяват и без друго изключително тромавата и неефективна работа на българската съдебна система, като и че за реализирането на това разделение ще е необходима промяна в Конституцията? Вероятно малко от днешните тийнейджъри знаят, че управлението на съдебната власт в България се осъществява от Висшия съдебен съвет и министъра на правосъдието, а съдебния контрол от по-горни съдилища или Конституционния съд, или че според последния доклад на Европейската комисия в България се е появил силен устрем за реформи и се увеличил броят на повдигнатите обвинения, свързани с организираната престъпност, на обвиненията за корупция на хора от високопоставени служители, на присъдите по дела за измами в големи размери със средства на ЕС и др.

Удобно е да вярваме на твърдението, че ако стриктно спазваме законите, в страната ще има ред и справедливост. Да разчитаме, че ако всеки си гледа задълженията, то и системата като цяло ще работи добре, че ако държавата се управлява стриктно според законите и в нея няма произвол, това е гаранция за справедливост. Пропускаме да си

зададем въпроса доколко сме запознати с работата на съдебната власт и дали понякога в нея няма произвол и какво е качеството на прилаганите закони? Решаваме, че правова държава и държава на справедливостта са идентични понятия.

Всъщност няма нищо такова. Занемареното законодателство и непознатата съдебна власт могат да бъдат точно толкова опасни за обществото, колкото и беззаконието и произволът. Разчитаме, че прилагането на законите от познатата ни съдебна власт е единствената гаранция срещу несправедливостта. На английски език думата за правосъдие и за справедливост е една и съща - justice. На български има две отделни думи. Могат ли правосъдие и справедливост да не съвпадат? Мисля, че да се бориш с липсата на справедливост в общество, преизпълнено с омраза, е трудна и неблагодарна задача. Там, където няма вътрешни механизми за противопоставяне на омразата, не може да се създаде трайно и устойчиво понятие за справедливост, основано на уважение към закона и към институциите. В България постепенно част от хората се обединяват единствено от омразата си към всичко. Тяхната позиция става все по-модерна и води до необяснимото за мен пълното недоверие и постоянните подозрения към органите на съдебната власт, съчетани с нови и все по-високи претенции към тях. За тези хора никога няма справедливост. Докато няма дела срещу знакови фигури на организираната престъпност, те са оправдано недоволни. Когато се образуват такива дела, са сигурни, че те са образувани поради корупционни мотиви - съответните лица са престанали да си плащат "на когото трябва". Когато и това им се струва недостатъчно, обявяват, че всъщност властите преразпределят престъпния пазар в полза на лоялни към тях групировки. Предварително са убедени, че самото образуване на делото вече е форма на "изпиране" на съответната престъпна група и че делото непременно ще завърши с оправдателна присъда. Увлечени в самоцелното търсене на скандали, с което компенсират смислената журналистика, медиите насърчават това необяснимо отношение към държавата. Ако няма скандал, той трябва да бъде измислен. Недостигът на справедливост според мен не идва от това, че през годината е имало няколко оправдателни присъди по шумни дела. Истинската липса идва от това, че хора без никакви легални доходи продължават да натрапват на обществото луксозния си начин на живот, да дразнят с бронирани си джипове, с многобройните охранители и скъпите къщи, в които живеят. Справедливо е да се каже, че броят на тези лица намаля в последните години, но това е недостатъчно. Докато не се разкрие истината за престъпния бизнес на тези хора и незаконната им дейност не бъде разследвана, хората у нас оправдано ще се отнасят скептично към възможностите на институциите и ще се съмняват във волята им да посегнат на "недосегаемите". Ако държавата иска да вярваме, трябва да започне с очевидното. Смятам, че са необходими целенасочени действия, мотивиращи младото поколение да се стреми към търсене на познание, ангажираност и чувствителност по важните и наболели за страната ни въпроси и провокиращи интереса им към участието им в съдебната и законодателна власт. Защото ние сме бъдещето на България, нейните бъдещи законотворци, магистрати-изпълняващи и прилагащи законите такива, каквито ще ги създаваме с умения и знания, но и със съвестта и сърцата си. Терминът „магистрат“ произлиза от Ма'ат, защото тя асистирала на Озирис в отсъждането на мъртвите по техните сърца.

Моето мнение е, че съдебната власт не следва да се управлява толкова от Висшия съдебен съвет или от министъра, както е по закон, тя следва да се управлява от съвестта и сърцето на всеки един магистрат.